

POSTANOWIENIE

Dnia 7 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa C.J.
przeciwko Gminie L.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 7 lipca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 października 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od strony pozwanej na rzecz powódki kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej Gminy L. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 4 października 2016 r., sygn. akt I ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹§ 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych

przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego skarżąca upatrywała w konieczności wyjaśnienia, czy na gruncie art. 136 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (j. t. Dz. U. 2016, poz. 2147 ze zm. - dalej: „u.g.n.”) właściwy organ gminy będącej następcą prawnym podmiotu, na rzecz którego dokonane zostało wywłaszczenie nieruchomości, ma obowiązek poinformowania poprzedniego właściciela tej nieruchomości o możliwości jej zwrotu z powodu zamiaru przeznaczenia tej nieruchomości pod inwestycje drogową w trybie przepisów tzw. „specustawy drogowej”, a więc na cel inny niż określony w decyzji o wywłaszczeniu w sytuacji, gdy postępowanie o zwrot wywłaszczonej nieruchomości z wniosku poprzedniego właściciela jest w toku, a istotą zawiadomienia o możliwości zwrotu wywłaszczonej nieruchomości jest - zgodnie z art. 136 ust. 5 u.g.n. - rozpoczęcie biegu trzymiesięcznego terminu do złożenia wniosku o zwrot wywłaszczonej nieruchomości.

Zgodnie z art. 136 ust. 1-3 u.g.n., nieruchomość wywłaszczona nie może być użyta na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu, z uwzględnieniem art. 137 u.g.n., chyba że poprzedni właściciel lub jego spadkobierca nie złożą wniosku o zwrot tej nieruchomości. W razie powzięcia zamiaru użycia wywłaszczonej nieruchomości lub jej części na inny cel niż określony w decyzji o wywłaszczeniu, właściwy organ zawiadamia poprzedniego właściciela lub jego spadkobiercę o tym zamiarze, informując równocześnie o możliwości zwrotu wywłaszczonej nieruchomości. Poprzedni właściciel lub jego spadkobierca mogą żądać zwrotu wywłaszczonej nieruchomości lub jej części, jeżeli, stosownie do art. 137 u.g.n., stała się zbędna na cel określony w decyzji o wywłaszczeniu. Z wnioskiem o zwrot nieruchomości lub jej części występuje się do starosty, wykonującego zadania z zakresu administracji rządowej, który zawiadamia o tym właściwy organ.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że obowiązek zwrotu nieruchomości, która nie została wykorzystana na cel określony w decyzji o jej wywłaszczeniu, jest swoistą gwarancją nienadużywania możliwości korzystania z wywłaszczenia ponad niezbędne potrzeby związane z realizacją celów publicznych. Zamiar użycia nieruchomości lub jej części na inny cel, odnosi się do sytuacji, w której cel wywłaszczenia nie został zrealizowany, a zatem powstał obowiązek jej zwrotu. Ustawa uzależnia wykonanie tego zamiaru od stanowiska

poprzedniego właściciela lub jego następców prawnych i jeżeli żądanie zwrotu zostanie zgłoszone w przewidzianym ustawą terminie, zamiar ten nie może być zrealizowany. Oznacza to, że właściwy organ ma obowiązek powstrzymania się z wykonaniem zamiaru do czasu zawiadomienia o nim poprzedniego właściciela lub jego następców prawnych oraz poinformowania ich o możliwości złożenia wniosku o zwrot nieruchomości i umożliwienia im podjęcia decyzji w tej materii (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2014 r., I CSK 400/13, nie publ., z dnia 10 kwietnia 2013 r., IV CSK 541/12, BSN 2015, nr 6, z dnia 15 lutego 2002 r., III CSK 543/00, nie publ.).

W świetle wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych Sądów *meriti* (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) sporna nieruchomość nie została wykorzystania na cel wskazany w decyzji o wywłaszczeniu. Powódka nie została zawiadomiona o zamiarze użycia tej nieruchomości na inny cel i sama wystąpiła do Prezydenta Miasta L. z wnioskiem o jej zwrot, a zatem strona pozwana wiedziała o toczącym się postępowaniu o zwrot przedmiotowej nieruchomości, mimo to Prezydent Miasta L. zainicjował postępowanie o wydanie decyzji zezwalającej na realizację inwestycji drogowej w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych - art. 11a (Dz. U. 2015, poz. 2031 ze zm.). Istnienie w obrocie prawnym ostatecznej decyzji wydanej na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. wyklucza jedynie zwrot objętej nią nieruchomości, ale nie pozbawia poprzedniego jej właściciela roszczenia odszkodowawczego, w przypadku, gdy nieruchomość ta nie została wykorzystania na cel określony we wcześniejszej decyzji o wywłaszczeniu i przed wydaniem decyzji w trybie ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. nie zostały dochowane wymogi z art. 136 u.g.n. W tej sytuacji powstałe roszczenie o zwrot nieruchomości przekształca się-wobec niemożliwości jego realizacji - w roszczenie odszkodowawcze. Z takim właśnie roszczeniem wystąpiła powódka.

Należy podkreślić, że według art. 2 pkt 11 u.g.n. ustawa ta nie narusza innych ustaw w tym m.in. ustawę z dnia 10 kwietnia 2003 r., ale w zakresie dotyczącym gospodarki nieruchomościami, natomiast zakres regulacji objęty ustawą o gospodarce nieruchomościami jest szerszy, co wynika z jej art. 1.

Realizacja inwestycji drogowej w tym trybie w odniesieniu do przedmiotowej nieruchomości nie nastąpiła z mocy prawa, lecz była wynikiem decyzji administracyjnej, wydanej na skutek stosownego wniosku.

Wywłaszczenie na podstawie decyzji z dnia 12 lutego 1975 r. nastąpiło na rzecz Skarbu Państwa (reprezentowanego przez Miejski Zarząd Gospodarki Terenami w L. - w związku z lokalnymi potrzebami drogowymi), co było konsekwencją obowiązywania zasady jednolitej własności państwowej, a następnie na mocy przepisów o komunalizacji, przedmiotowa nieruchomość - jako mienie ogólnonarodowe należące do rad narodowych i terenowych organów administracji państwowej stopnia podstawowego stała się z mocy prawa własnością pozwanej Gminy (art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.). Wobec czego, na stronę pozwaną przeszły obowiązki wynikające z art. 136 u.g.n.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 2 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie Dz. U. 2015, poz. 1800, ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).